

Vortrag: Prof. Dr. A. Selivanov, ständiger Vertreter des Obersten Rats (Parlament) beim Verfassungsgericht der Ukraine.

„Die Verfassung der Ukraine als Grundlage der Sicherung der Annäherung der nationalen Gesetzgebung an das Recht der EU“

Wir beginnen den Vortrag damit, dass die gesetzlichen Grundlagen des Vereinigten Europas auf dem Vertrag über die Europäische Union, dem Vertrag über die Arbeitsweise der Europäischen Union, der Deklaration, der Charta der Grundrechte der Europäischen Union, den Erläuterungen zur Charta und anderen Akten aufgebaut sind. Zu den Grundakten der Europäischen Union zählt man die Schlussakte der Regierungskonferenz, die den Vertrag von Lissabon bestätigt hat. Die Ukraine als ein Verfassungsstaat anerkennt und befolgt die angeführten Akte. Insbesondere betrifft das die Konvention zum Schutz der Menschenrechte und Grundfreiheiten, in der die Rechte und Freiheiten des Menschen konzeptionell gesichert sind, was als verfassungsrechtlicher Dogmenstandard für die Umsetzung der Anforderungen dieser Konvention in den Gesetzen der Ukraine ist.

Diese Richtung der Entwicklung des ukrainischen Rechts bestimmt die Parameter der nationalen Gesetzgebung, die für die gesamte Zeit nach der Unterzeichnung des Assoziationsabkommens zwischen der Ukraine und der Europäischen Union eine hohe Integrationsdynamik in die europäische Rechtsordnung hat. Demnach sind die Politiker und Staatsmänner in der Ukraine einhellig damit einverstanden, dass für einen modernen Verfassungsstaat, der danach strebt, ein Rechts- und gleichzeitig Sozialstaat zu werden, der Weg zur Europäischen Union in der Befolgung der Grundvoraussetzung und zwar in der Erreichung des demokratischen Wesens der Macht, der Freiheit, des Gesetzes und der Rechtsgleichheit für die Gesellschaft liegt (in diesem Aspekt machte der Gesetzgeber im Jahr 2016 einen vielversprechenden Plan der gesetzgeberischen Vorhersagen).

Die angeführten Grundlagen finden ihre direkte Widerspiegelung in der Verfassung der Ukraine. Das sind sowohl die Rechte und Freiheiten des Menschen (der höchste Wert), die Idee des Rechtsstaates, die Rechtsherrschaft, als auch die Gleichheit vor dem Gesetz und Gericht, die Gleichberechtigung der Menschen. Der Wert dieser Ideen und Prinzipien ist für die gesamte Gesetzgebung der Europäischen Union geeignet, deshalb sind die Horizonte in der Verfassung der Ukraine ganz offen, um die nationale Gesetzgebung aufgrund der europäischen Rechtsaufsichtsbehörden zu formieren (verändern, ergänzen). (Sehr geehrt Kolleginnen und Kollegen, jetzt führe ich einige Beispiele an).

Das Recht der Europäischen Union beeinflusst vor allem die strategische Richtung für die Ukraine, wenn es notwendig ist, natürliche und rechtliche Werte mit der Verabschiedung von positiven Gesetzen durch das Parlament zu verbinden. Der Schlüssel zum Verständnis dieser Frage ist die Integrationspolitik, die im Rahmen der Verfassungsprozesse stattfindet. Was soll es bedeuten?

Erstens, laut dem Artikel 9 der Verfassung der Ukraine werden bestehende internationale Verträge, wenn das Parlament eine Zusage auf ihre Erforderlichkeit gegeben hat, automatisch zum System der nationalen Gesetzgebung einbezogen. Sie haben aber keine Vormachtstellung über die Verfassung der Ukraine. Aus diesem Grund wird in der Verfassung eine Regel befestigt, laut der (wenn in internationalen Verträgen ein Widerspruch dem Verfassungsgesetz des Staates entdeckt wird) die Anwendung dieser Verträge nur nach deren Eintragung ins Grundgesetz möglich ist.

Zweitens, die Ukraine kümmert sich um die Sicherstellung der nationalen Interessen unseres Volkes und seiner Sicherheit. Daher wird das Prinzip der gegenseitig vorteilhaften Zusammenarbeit mit den Ländern der Europäischen Union und anderen Partnerländern voll anerkannt. Während dieses Prozesses müssen die allgemein anerkannten Prinzipien und Normen des internationalen Rechts eingehalten werden. Dabei respektiert die Ukraine alle Institute der Europäischen Union, ihre Entscheidungen und Empfehlungen. Das betrifft vor allem den Europäischen Gerichtshof für Menschenrechte, die Europäische Kommission für Demokratie durch

Recht (Kommission von Venedig) und andere. Die Ukraine anerkennt die Gleichheit der Rechte der Bürger, Ausländer und Staatenlosen, die sich in der Ukraine befinden.

Sehr geehrte Kolleginnen und Kollegen! Die angeführten Faktoren sind in der ukrainischen Politik inhärent. Sie werden vom Staat als die Grundrechte und Freiheiten des Menschen garantiert und sie sind unveräußerlich und unantastbar. Im Grunde genommen stehen die Prioritäten der fundamentalen europäischen Rechtsordnung in der Verfassung der Ukraine im Mittelpunkt. Deshalb sind die Rechte und Freiheiten des Menschen für das Rechtssystem als Hauptbedingung des Gehörens des Staates zur europäischen gesetzgebenden Gemeinschaft am wichtigsten. Nach diesem Prinzip wird die Gesetzgebung in der Ukraine in der Systemannäherung zum europäischen gesellschaftlichen Lebensstandard gebildet. Dies bedeutet, dass die Gesetze in der Regel mit Rücksicht auf die europäischen Modellen, die Regulierungserfahrung von sozialen Verhältnissen, von errichteten Organisationsstrukturen und Behörden verabschiedet werden.

Das kann man vollkommen anhand des Beispiels mit dem Rechtssystem bemerken, wenn die Veränderungen in der Verfassung der Ukraine die vierfache Organisation der Gerechtigkeit in eine dreifache umgewandelt haben. Das Verfassungsgericht als oberste Justizbehörde hat seit dem Juli dieses Jahres schon über 140 Verfassungsbeschwerden von den Staatsangehörigen angenommen, unter denen 24 schon auf die Untersuchung vorbereitet werden.

Unserer Ansicht nach ist es aktuell, noch einen weiteren wichtigen Aspekt der Justizreform zu erwähnen. Alle Gerichte allgemeiner Gerichtsbarkeit sollten die Fälle über die Streitigkeiten, die sowohl aus den öffentlich-rechtlichen, als auch aus den privatrechtlichen Beziehungen entstehen, untersuchen und bearbeiten. Infolgedessen haben genau diese - Streitigkeiten zwischen den Seiten - das Recht auf Gerichtsuntersuchung, anstatt auf die Auflösung von Rechtsverhältnissen, die bisher zahlreiche Gerichtsverfahren verursacht haben. Schließlich sollen alle Richter einer Wettbewerbsauswahl unterzogen werden.

Man muss aber kritisch darauf hinweisen, dass der Weg der Rechtsreformen ein tiefes Wissen und ein professionelles Urteil über die europäische Gesetzgebung

verlangt. Das Recht der Europäischen Union darf man nicht nach dem Prinzip des Kopierens anwenden, ohne dabei nationale rechtliche Traditionen und eigene Erfahrungen der Verfassungsverwendung zu begreifen.

**Vortrag: Prof. Dr. A. Selivanov, ständiger Vertreter des Obersten Rats
(Parlament) beim Verfassungsgericht der Ukraine.**

**„Die Verfassung der Ukraine als Grundlage der Sicherung der
Annäherung der nationalen Gesetzgebung an das Recht de EU“**

Ми почнемо доповідь з того, що правові основи Об'єднаної Європи закладені Договором про Європейський Союз, Договором про функціонування Європейського Союзу, Декларацією, Хартією засадничих прав Європейського Союзу, Поясненнями щодо Хартії та іншими актами. До засадничих актів Європейського Союзу відноситься Кінцевий акт Міжурядової конференції, що ухвалила Лісабонський договір. Як конституційна держава, Україна визнає і дотримується вказаних актів, особливо це стосується Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, у якій концептуально закріплені права і свободи людини, що є конституційно-правовою догмою-стандартом для імплементації її вимог у закони України.

Цей напрямок розвитку українського права визначає параметри національного законодавства, яке за увесь період після підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом має високу динаміку інтеграції у європейську правову систему. Таким чином, в Україні політичні та державні діячі мають спільну позицію у тому, що рухомими важелями сучасної конституційної держави, яка прагне стати правовою і соціальною одночасно, шлях до Європейського Союзу – це дотримання постулату: досягти заради

суспільства демократичної сутності влади, свободи, закону і юридичної рівності (у цьому аспекті у 2016 році законодавець прийняв перспективний пан законодавчих передбачень).

Вказані загальні засади знайшли своє пряме відображення у Конституції України: як права і свободи людини (вища цінність), ідея правової держави, верховенство права, так і рівність перед законом і судом, рівноправність людей. Цінність цих ідей і принципів проходить через все законодавство Європейського Союзу, і тому в Конституції України повністю відкриті горизонти, щоб відповідно формувати (змінювати, доповнювати) на основі європейських правових регуляторів національне законодавство. (Я зараз наведу, шановні колеги, кілька прикладів)

Для України право Європейського Союзу, насамперед, впливає у стратегічному напрямку, коли необхідно поєднати природно-правові цінності з прийняттям парламентом позитивних законів. Ключове значення для розуміння того, наскільки важливою є саме така постановка питання, є політика інтеграції, яка проходить у межах конституційних процесів. Що це означає?

По-перше, згідно зі статтею 9 Конституції України чинні міжнародні договори, коли парламент дав згоду на їх обов'язковість автоматично включаються до системи національного законодавства. Але вони не мають верховенства над Конституцією України. І тому в ній закріплено правило, за яким, якщо в міжнародних договорах виявлена суперечність Основному Закону України, то їх застосування можливе лише після внесення до Конституції змін.

По-друге, держава Україна піклується про забезпечення національних інтересів нашого народу та безпеки. Тому повністю визнається дія принципу взаємовигідного співробітництва з країнами Європейського Союзу та іншими державами-партнерами. У цьому процесі мають дотримуватися загальновизнані принципи та норми міжнародного права. При цьому Україна поважає усі інститути Європейського Союзу, їх рішення та рекомендації. Перш за все, це стосується Європейського Суду з прав людини, Європейської комісії за демократію через право (Венеційська комісія) та інших. Україна визнає

паритетність прав громадян, іноземців та осіб без громадянства, які перебувають на території України.

Шановні колеги! Вказані чинники притаманні українській політиці, які гарантуються державою як основні права і свободи людини, і вони є невідчужуваними і непорушними. В Конституції України, по суті, закладені пріоритети фундаментального європейського правового порядку, тому для правової системи найголовнішими є права і свободи людини, як головна умова перебування держави у європейському законодавчому співтоваристві. За цим принципом законодавство в Україні формується у системному наближенні до європейських стандартів життя суспільства. Це означає, що закони, як правило, приймаються із врахуванням європейських моделей, досвіду регулювання суспільних відносин, створених організаційних структур і органів влади. Це є цілком помітним на прикладі судової системи, коли зміни до Конституції України перетворили чотириланкову організацію правосуддя на триланкову. Конституційний Суд, як вищий орган судового контролю, з липня цього року прийняв до провадження уже понад 140 конституційних скарг громадян і 24 з них уже готуються до розгляду.

На наше погляд, в інтересах підтвердження актуальності теми важливо зазначити ще один суттєвий аспект судової реформи. Усі суди загальної юрисдикції повинні приймати й розглядати справи про спори, що виникають як із публічно-правових, так і приватно-правових відносин. А отже, саме вони – спори між сторонами – мають право на судовий розгляд, а не розв'язання правовідносин, які раніше викликали численні судові процеси. І нарешті, всі судді повинні пройти конкурсний відбір.

Проте критично слід відмітити, що шлях правових реформ вимагає глибоких знань і професійних оцінок європейського законодавства. Не можна право Європейського Союзу застосувати за принципом копіювання, без осмислення національних правових традицій, власного досвіду застосування Конституції.